

§ 59

Svar på remiss från Kulturdepartementet av Demokratins skattkammare - Förslag till en nationell biblioteksstrategi (KFN/2019:56)

Kultur- och fritidsnämndens beslut

1. Kultur- och fritidsnämnden antar svaret på remissen från Kulturdepartementet av Demokratins skattkammare – Förslag till en nationell biblioteksstrategi.
2. Svaret överlämnas till kommunstyrelsen.

Beskrivning av ärendet

Kungliga biblioteket (KB), sekretariatet för en nationell biblioteksstrategi, har sedan 2015 uppdraget från regeringen att, i samverkan med andra berörda aktörer, att lämna förslag till en nationell biblioteksstrategi (Demokratins skattkammare). Uppdraget är att föreslå långsiktiga mål och strategier för hela det allmänna biblioteksväsendet, med utgångspunkt i bibliotekslagen. Kungliga Biblioteket ska också föreslå hur samverkan och samordning inom biblioteksväsendet kan öka samt ta fram stöd för bibliotekens planering, styrning och uppföljning. De har också ett särskilt uppdrag att analysera utvecklingsbehoven för skolbiblioteken. En slutredovisning med förslag till nationell biblioteksstrategi lämnades till kulturministern våren 2019.

Upplands Väsby kommun har fått förslag till strategi för yttrande, remissvar ska vara inkommen till Kulturdepartementet senast den 15 oktober 2019. Representanter från biblioteket i Upplands Väsby har i detta ärende gett sitt yttrade på den nationella biblioteksstrategin.

Strategins förslag i korthet

Utgångspunkten för strategin är bibliotekslagens portalparagraf *bibliotek för alla*. Det överordnande målet är demokrati, och i förslaget lyfts sex medel, arbetsområden, fram för att nå det. De handlar om biblioteken som samhällets öppna rum och deras betydelse för läsning, lärande och forskning. Att så mycket information och litteratur som möjligt ska tillgängliggöras fritt och digitalt för alla samt ett målområde inom starkt gemensam infrastruktur.

Strategin kompletteras med förslag om sex konkreta reformer för att stärka biblioteksväsendet. Det är ett reformprogram för stärkta bibliotek, där regeringen har anslagit 250 miljoner kronor årligen 2018-2022 till folkbiblioteken. Mest pengar, 90 miljoner kronor, ska läggas på stärkta nationella digitala bibliotekstjänster. I strategin lyfter man särskilt fram vikten av digitalisering.

Övriga reformer handlar om att stärka skolbiblioteken, stärka biblioteksverksamheten för de nationella minoriteterna och urfolket samerna, samt öka tillgången till medier på andra språk än svenska. Strategin vill också klargöra den nationella och regionala nivåns stödjande betydelse för de publika biblioteken och att den fria tillgången till vetenskapliga publikationer och forskningsresultat ska stärkas.

Kultur och fritidskontorets yttrande:

Kultur- och fritidskontoret anser att det överlag är positivt att en nationell biblioteksstrategi tas fram då nationell samordning kan skapa bättre förutsättningar för att stötta kommuner i sina uppdrag.

Avsnittet om lögnar & propaganda s. 7 och avsnittet om regional biblioteksverksamhet s. 28:

Vi anser att strategin inte tillräckligt beaktat bibliotekens potentiella uppgift i rikets civil- och totalförsvar. Biblioteksväsendet ingår idag normalt inte i samhällets krisplanering. Att börja räkna med biblioteken vid sidan av de nuvarande aktörerna skulle eventuellt behöva ytterligare utredning. Ett viktigt perspektiv är kommunernas krisarbete och bibliotekets roll som en samhällsfunktion för medborgarna.

Kultur- och fritidsnämnden

Avsnittet om integritet s. 7 och e-böcker s. 23:

Vår uppfattning är att bibliotekens (och deras respektive huvudmäns) policy och rutiner för personuppgiftshantering i regel redan är nogsamt utarbetade för att efterleva dataskyddsförordningen och iaktta bibliotekssekretessen, vad gäller bl.a. bibliotekens systemleverantörer som personuppgiftsbiträden.

Avsnittet om barnens rätt s. 9:

Vi ser att utveckling av statistik och andra metoder för att avgöra proportionaliteten och nyttan av gjorda prioriteringar är ett mycket angeläget område, inte bara när det handlar om barn och unga, utan även i fråga om bibliotekens övriga prioriterade målgrupper.

Avsnittet om rum för möten s. 11

Förslaget till nationell biblioteksstrategi drar den summariska slutsatsen att bibliotekens användarsiffror bör kunna höjas men nämner i sammanhanget endast bibliotekens öppettider som en relevant faktor. Vi anser att området behöver utredas vidare för att se effekterna på bibliotek som samhällsfunktion.

Avsnittet om arrangemang, inspiration och upplevelser s. 11:

Vi ser inte fördelen med att i en nationell biblioteksstrategi utfärda rekommendationer om att bibliotekens aktiviteter bör vara kopplade till kärnuppdraget som det uttrycks i bibliotekslagen. Sådana rekommendationer kan verka hämmande på verksamhetsutveckling. Biblioteken i kommunerna bör utforma verksamhet på eget sätt utifrån medborgarnas behov och önskemål. Det kan finnas aktiviteter för att locka folk till att besöka biblioteket och exempelvis nå dem som vanligtvis inte besöker bibliotek.

Avsnittet om tillgänglighet s. 12:

Vi delar förslaget slutsats att biblioteken spelar en central roll för delaktighet och tillgänglighet i ett digitaliserat samhälle, men vi ser också en risk för att folkbiblioteken kommer att förväntas kunna kompensera för bristande tillgänglighet hos myndigheter och i näringslivet, när medborgare som inte på egen hand lyckas interagera med en digitaliserad kundservice i stället vänder sig till sitt kommunala bibliotek med samma fråga. Vi anser att detta är ofta förekommande redan idag. En nationell biblioteksstrategi skulle kunna innehålla en markering mot en sådan utveckling och slagkraftigt argumentera för att hela samhället i stort bör ta hänsyn till den digitala klyftan. Folkbiblioteken kommer sannolikt inte att ha vare sig resurser eller befogenheter att på ett kvalitativt och rättssäkert sätt överbrygga den digitala klyftan ensamma.

Inledningen till kapitlet om nationella digitala bibliotekstjänster s. 21:

Vi är inte övertygade om att bibliotekens användare har nytta av en sådan stor digitaliseringsinsats som strategin föreslår, det vill säga att digitalisera ”det mesta som getts ut i Sverige”. Samtidigt ser vi att det finns ett behov av extern finansiering för lokal verksamhetsutveckling i bibliotekssektorn över hela riket, att döma av antalet inlämnade ansökningar till Statens kulturråd om statliga medel för stärkta bibliotek 2018 och 2019. Då kan det vara lägligt att omfördela hela det statliga stödet till nationella strategiska uppdrag redan från 2021.

Avsnittet om avtalslicenser s. 24 och bilagan om sex strategiska reformer s. 32:

Vi anser att förslaget till nationell biblioteksstrategi även ska behandla möjligheten att utreda om en immaterialrättslig lagändring skulle kunna helt eller delvis säkra bibliotekens jämlika tillgång till e-böcker och andra digitala media på den svenska marknaden. Vi upplever idag att många utgivare av digitala media inte tillgängliggör sitt utbud för biblioteksbruk, och vi ser en risk för att detta kan komma att försvaga bibliotekens möjligheter att erbjuda ett allsidigt och kvalitativt mediebestånd. Vi ser också nyttan av att det finns ett utrett alternativ till avtalsförhandlingar med upphovsmännen om dessa förhandlingar skulle stranda.

Kultur- och fritidsnämnden

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet att överlämna remissvaret till Kulturdepartementet har inga ekonomiska konsekvenser för Upplands Väsby kommun.

Barnrättsperspektivet

Kultur- och fritidsnämndens prioriterade målgrupp är barn och unga. Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar, vilket beaktas i den nationella biblioteksstrategin.

Förslag till beslut

1. Kultur- och fritidsnämnden antar svaret på remissen från Kulturdepartementet av Demokratins skattkammare – Förslag till en nationell biblioteksstrategi.
2. Svaret överlämnas till kommunstyrelsen.

Ordförandens förslag till beslut

Enligt förslag.

_____

Beslutet skickas till:

Kulturdepartementet

Beslutsunderlag

1. Kultur- och fritidsnämndens tjänsteutlåtande 2019-07-02, Dnr KFN/2019:56
2. Remiss från Kulturdepartementet, Demokratins skattkammare - förslag till en nationell biblioteksstrategi.